

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/43/2019
Identifikačné číslo spisu: 3516202043
Dátum vydania rozhodnutia: 16.05.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:3516202043.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a. s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanému A. I., bývajúcemu v G., F. XXX/X, o zaplatenie 1 367,54 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod sp. zn. 7 C 67/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 22. augusta 2018 sp. zn. 5 Co 83/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 25. októbra 2017 č. k. 7 C 67/2016-64 I. zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni 1 367,54 eur, úroky v sume 64,10 eur, úroky z omeškania v sume 6,04 eur a úroky z omeškania vo výške 8,00 % ročne zo sumy 1 431,64 eur od 12. júla 2013 do zaplatenia, a to v splátkach po 50,- eur mesačne vždy do 25. dňa v mesiaci počínajúc právoplatnosťou tohto rozsudku s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia, II. vo zvyšnej časti žalobkyne zamietol, III. a žalobkyni priznal náhradu trov konania vo výške 100 %. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že strany sporu 22. decembra 2009 uzavreli úverovú zmluvu č. XX/XXX/XX, na základe ktorej žalobkyňa poskytla žalovanému peňažné prostriedky formou splátkového bezúčelového úveru za podmienok uvedených v zmluve a vo VOP, a to vo výške úveru 3 000,- eur, s úrokovou sadzbou do splatnosti 14,39 % ročne, RPMN bola dohodnutá vo výške 17,90 % a priemerná RPMN 20,89 %. Žalovaný sa zaviazal úver splácať v 60-tich pravidelných splátkach vo výške 70,41 eura, termín splatnosti splátky bol dohodnutý v 17. deň kalendárneho mesiaca s tým, že prvá splátka bola splatná prvý mesiac nasledujúci po poskytnutí úveru a žalovaný sa zaviazal úver splatiť do 60 mesiacov odo dňa podpisu zmluvy. Nakoľko žalovaný porušil svoje zmluvné povinnosti splácať spotrebiteľský úver riadne a včas, žalobkyňa ho zosplatnila listom z 18. júna 2013 a vyzvala na predčasné splatenie zosplatneného úveru do 10. júla 2013. Zosplateniu spotrebiteľského úveru predchádzala výzva - upomienka na úhradu dlžnej sumy z 25. marca 2013. Dlžná suma pozostáva z nezaplatenej istiny vo výške 1 367,54 eur, nezaplatených

úrokov 64,10 eur a nezaplatených úrokov z omeškania 6,04 eur. Žalobkyňou boli predložené aj všeobecné obchodné podmienky účinné od 1. decembra 2009, ktoré ďalej podrobne upravovali práva a povinnosti zmluvných strán, ktoré súd prvej inštancie posúdil podľa § 1 ods. 2, § 2 písm. a/, b/ a d/ zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z.z.“) a § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ako súd prvej inštancie uviedol, zmluva, z ktorej žalobkyňa odvodzovala žalobou uplatnené nároky, je svojím obsahom zmluvou spotrebiteľskou, takže na právne vzťahy strán sporu bolo potrebné aplikovať ustanovenia jednak zákona č. 129/2010 Z.z., ako aj ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka a dospel k tomu záveru, že žaloba je podaná čiastočne dôvodne. Pokiaľ si však žalobkyňa uplatnila aj nárok na zaplatenie zmluvných úrokov vo výške 14,39 % ročne z nezaplatenej istiny 1 367,54 eura od 12. júla 2013 do zaplatenia, súd prvej inštancie v tejto časti žalobu zamietol, nakoľko hoci mal za preukázané, že strany sporu si dojednali zmluvné úroky 14,39 % do doby splatnosti úveru, žalobkyňa však v zmysle zmluvných dojednaní pristúpila k zosplateniu celého úveru. Ako súd prvej inštancie uviedol, vychádzajúc z toho, že ide o plnenie zo spotrebiteľského úveru, žalobkyňa zmluvné úroky odo dňa účinkov zosplatenia nepatria. Zdôraznil, že úverový vzťah spočíva v poskytnutí peňažných prostriedkov a do vrátenia poskytnutých prostriedkov má dlžník platiť úroky a účastníci zmluvy pritom nemusia dohodnúť čas, na ktorý sa úver poskytuje, pričom v takom prípade vzniká právo na úroky až do vrátenia poskytnutých peňažných prostriedkov. Pokiaľ však si účastníci úveru dohodnú úverové obdobie a dlžník poskytnuté peňažné prostriedky do dohodnutej doby nevráti, prichádzajú do úvahy za obdobie po splatnosti úveru úroky z omeškania. Ide pritom o odlišný inštitút ako sú odplatné úroky a ten má sankčnú povahu. Podľa okresného súdu dohodnuté zmluvné úroky z poskytnutých prostriedkov patria len do splatnosti dlhu, t. j. splátok a od splatnosti je dlžník v omeškaní a musí platiť úroky z omeškania. V opačnom prípade by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťaženiu, a to jednak v podobe úrokov z úveru, ako aj úrokov z omeškania, čo by spôsobovalo značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi stranami sporu. V danej veci žalobkyňa pristúpila k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti a tým treba považovať celý dlh za splatný a nastupuje režim platenia úrokov z omeškania a nie aj úrokov z úveru. Súd prvej inštancie poukázal aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. ÚS IV. 476/2012 z 18. septembra 2012, z ktorého vyplýva, že Ústavný súd SR súhlasil s názorom odvolacieho a prvostupňového súdu, podľa ktorého veriteľovi patria úroky len do splatnosti dlhu, následne sa dlžník dostáva do omeškania a je povinný platiť iba úroky z omeškania. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania súd odôvodnil podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“).

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 22. augusta 2018 sp. zn. 5 Co 83/2018 rozsudok súdu prvej inštancie v zamietavom výroku II. potvrdil a vo výroku I. v časti splatnosti žalovanému uloženú peňažnú povinnosť zmenil tak, že žalovaný je povinný si peňažnú povinnosť uloženú rozsudkom súdu prvej inštancie, zaplatiť žalobkyňu istinu 1 367,54 eur, úroky v sume 64,10 eur, úroky z omeškania v sume 6,04 eur a úroky z omeškania vo výške 8,00 % zo sumy 1 431,64 eur od 12. júla 2013 do zaplatenia, splniť do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Rozhodol tiež o trovách odvolacieho konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že súd prvej inštancie vykonal vo veci samej dokazovanie v dostatočnom rozsahu pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy správne vyhodnotil, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, zo zisteného skutkového stavu vyvodil aj správny právny záver, preto s poukazom na § 387 ods. 1 a 2 C.s.p. odkázal na správne odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku okresného súdu. Uviedol, že prevažná rozhodovacia prax súdov Slovenskej republiky sa priklonila k právnemu názoru, že dojednané úroky z úveru patria veriteľovi len za dobu do splatnosti úveru. Po splatnosti úveru patria veriteľovi už len úroky z omeškania, ak je dlžník v omeškaní so splnením svojej povinnosti vrátiť riadne a včas poskytnutý úver a na zdôraznenie svojho odôvodnenia poukázal na záver vyplývajúci z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. IV ÚS 476/2012 z 18. septembra 2012, v zmysle ktorého takéto rozhodnutie súdu, ak je riadne odôvodnené, nemožno považovať za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. za také, ktoré by popieralo zmysel práva na súdnu ochranu. Ohľadne napadnutej časti výroku rozsudku súdu prvej inštancie, týkajúceho sa povolenia plniť žalovanému uloženú povinnosť v mesačných splátkach po 50,- eur s poukazom na § 232 ods. 2, 3 a 4 C.s.p. uviedol, že súd prvej inštancie svoje rozhodnutie v tejto časti nijako neodôvodnil, a

preto odvolací súd sám pristúpil k preskúmaniu, či boli splnené podmienky, za ktorých možno žalovanému určiť inú ako zákonnú lehotu na plnenie. Ako odvolací súd uviedol, žalovaný tvrdenia o svojich pomeroch, ktoré by mali takéto rozhodnutie súdu odôvodňovať, nijako nepreukázal, preto niet žiadneho dôvodu, aby mu bolo povolené splniť žalobkyni priznané plnenie v splátkach. Odvolací súd preto záverom uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. v časti splatnosti žalovanému uloženej peňažnej povinnosti zmenil podľa § 388 C.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku jeho rozhodnutia. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 2, § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 C.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v rozsahu potvrdenia zamietajúcej časti rozsudku okresného súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie s tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.). Vyčítala odvolaciemu súdu nesprávnosť jeho právneho záveru, že úrok z istiny jej prináleží iba do vyhlásenia splatnosti celého úveru. Podľa jej právneho názoru trvá nárok na zaplatenie úroku od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatnení. Na základe uvedeného navrhla, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v časti, ktorou potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v zamietavom výroku II., a rozsudok súdu prvej inštancie v časti zamietavého výroku II. a vec v tomto rozsahu vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b/ C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože nie je prípustné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie možno podať iba ak to výslovne pripúšťa zákon (§ 419 C.s.p.). Dovolanie nie je ďalším odvolaním a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Civilný sporový poriadok upravuje dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý možno podať len proti rozhodnutiam odvolacieho súdu výslovne uvedeným v zákone (§ 421 ods. 1 C.s.p.), alebo len v prípade výskytu zákonom osobitne vymenovaných závažných procesných väd (§ 420 C.s.p.).

8. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v

konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolať sa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolať vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

12. Podľa § 422 ods. 1 C.s.p. dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, na príslušenstvo sa neprihliada, b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy, na príslušenstvo sa neprihliada, c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmena a/ a b/. Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

13. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie vecí tzv. majetkovým cenzom (ratione valoris). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. Výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany, keď, vychádzajúc z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov, je majetkový cenzus znížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie vecí možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy.

14. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 663/2007 Z.z. o minimálnej mzde v znení neskorších zmien a doplnení sumu minimálnej mzdy pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou ustanovenú podľa § 7 a sumu minimálnej mzdy za každú hodinu odpracovanú zamestnancom ustanoví na príslušný kalendárny rok vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) nariadením vlády a podľa § 1 nariadenia vlády č. 279/2015 Z.z. (účinného v priebehu celého kalendárneho roka 2016, teda i v čase podania žaloby v prejednávanej veci na poštovú prepravu 9. marca 2016 a došlej súdu 11. marca 2016) suma minimálnej mzdy na rok 2016 sa ustanovuje na 405,- eur za mesiac pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou (písm. a/) a 2,328 eur za každú hodinu odpracovanú zamestnancom (písm. b/).

15. V predmetnej veci bol dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej o peňažnom plnení v časti, ktorou bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti o zaplatenie úroku 14,39 % ročne zo sumy 1 367,54 eur za dobu od 12. júla 2013 do zaplatenia, t. j. príslušenstvo uplatnenej pohľadávky, ktoré za obdobie od 12. júla 2013 do 10. októbra 2018 (v čase začatia dovolacieho konania podaním na poštovú prepravu) predstavuje 1 033,01 eur. Odvolací súd teda rozhodoval v dovolaní napadnutom výroku o príslušenstve pohľadávky neprevyšujúcim desaťnásobok minimálnej mzdy (4 050,- eur). Prípustnosť dovolania žalobkyne je preto v zmysle § 422 ods. 1 písm. a/ C.s.p. vylúčená.

16. I keď v preskúmvanej veci išlo o tzv. spotrebiteľský spor, teda spor s ochranou slabšej strany, pre posúdenie prípustnosti dovolania neprichádzalo do úvahy uplatnenie nižšieho majetkového cenzu, t. j. dvojnásobku minimálnej mzdy v zmysle § 422 ods. 1 písm. b/ C.s.p. Účelom zníženia majetkového cenzu v sporoch s ochranou slabšej strany je totiž podľa dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku zvýšená procesná ochrana slabšej strany, ktorou je v spotrebiteľskom spore spotrebiteľ. Táto zvýšená procesná ochrana spočíva v sprístupnení dovolania i pri nižšej sume peňažného plnenia. Znížený majetkový cenzus sa teda v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolaťom je neúspešný spotrebiteľ.

Pokiaľ je však dovolateľom neúspešný dodávateľ, pre posúdenie prípustnosti dovolania platí majetkový cenzus vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Táto interpretácia neodporuje princípu rovnosti zbraní, pretože je všeobecne známou skutočnosťou, že rovnosť subjektov je v určitých sporoch (vzhľadom na postavenie strán) len fikciou, na ktorú zákonodarca v C.s.p. reagoval tzv. pozitívnu diskrimináciou, t. j. osobitnou právnou úpravou sporov s ochranou slabšej strany. Za takéto spory sa považujú spotrebiteľské spory, antidiskriminačné spory a individuálne pracovné spory (§ 290 až § 323 C.s.p.), pričom slabšou stranou v nich je spotrebiteľ, zamestnanec a diskriminovaný. Ochrana slabšej strany spočíva v tom, že sa jej priznáva viac práv za účelom docieľenia rovného postavenia s druhou stranou sporu, a teda dôsledného naplnenia princípu rovnosti zbraní.

17. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. c/ C.s.p. ako neprípustné odmietol.

18. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.), avšak v danej veci dodáva, že v dovolacom konaní žalovanému vznikol zásadne nárok na náhradu trov dovolacieho konania v zmysle § 255 ods. 1 C.s.p. s tým, že o výške náhrady trov konania v zmysle § 262 ods. 2 C.s.p. by mal rozhodnúť súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením.

19. Z obsahu spisu vyplýva, že v danom prípade bol žalovaný v dovolacom konaní pasívny, nevykonal žiaden procesný úkon, náhradu trov konania si neuplatnil a podľa obsahu spisu mu ani žiadne trovy v dovolacom konaní nevznikli.

20. Civilný sporový poriadok výslovne nerieši situáciu ak strana, ktorá na základe procesných ustanovení má nárok na náhradu trov konania, o náhradu trov zjavne neprejavila záujem, bola v konaní pasívna a podľa obsahu spisu jej v dovolacom konaní ani žiadne trovy nevznikli. Na daný prípad nie sú k dispozícii ani analogicky použiteľné ustanovenia Civilného sporového poriadku alebo iného zákona (analogia legis alebo iuris).

21. Dovolací súd preto s použitím Základných princípov čl. 4 ods. 2 C.s.p. aplikoval na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania princíp racionálneho zákonodarcu a o náhrade trov konania žalovaného rozhodol podľa fiktívnej normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom. Vychádzal pritom z pomyselnej normy, že ak si strana náhradu trov konania neuplatní, ani jej podľa obsahu spisu v konaní žiadne nevznikli, je v súlade s čl. 17 základných princípov C.s.p., zakotvujúcim procesnú ekonómiu, rozhodnúť priamo tak, že sa jej nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 C.s.p. v spojení s § 453 ods. 1 C.s.p. o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania, za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy v konaní nevznikli, by bolo zjavne nielen nerozumné, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho sporu (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2018 sp. zn. 7 Cdo 14/2018, R 72/2018).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.